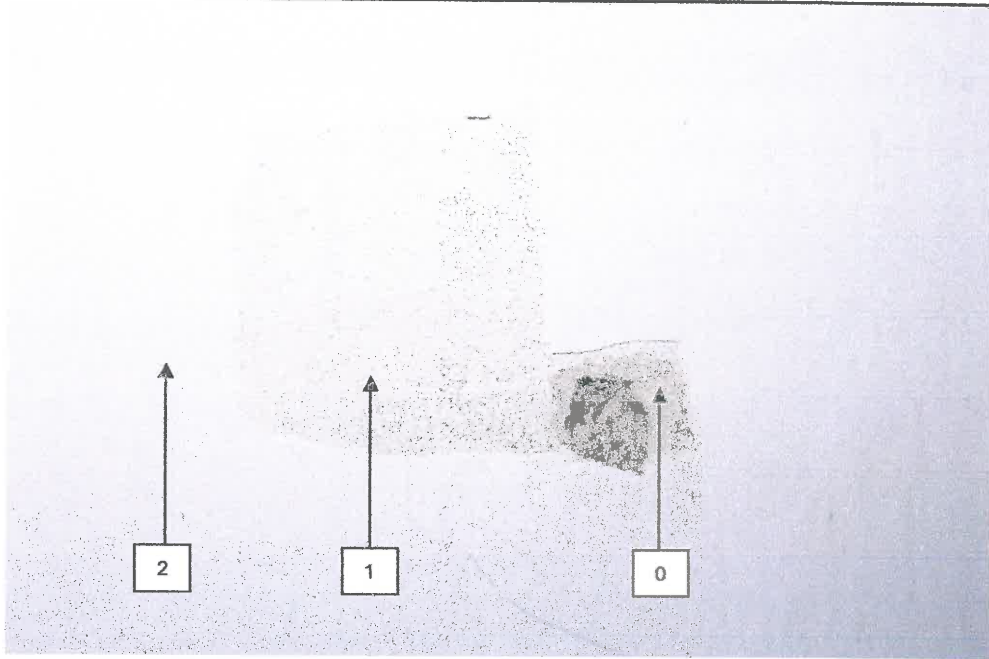

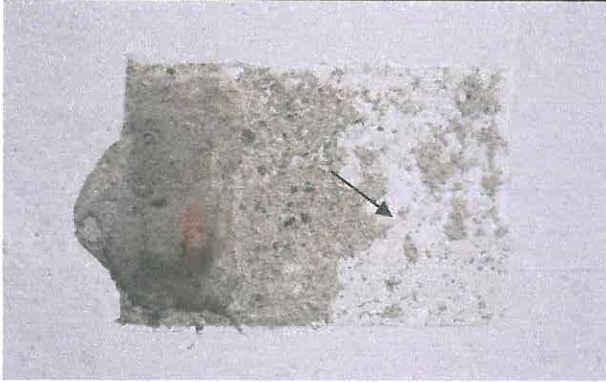

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSICH WNETRZA KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA W JANOWCU KOŚCIELNYM**

Opracowanie: **RENOVA Mariusz Gumiński, Toruń 2024**

KRUCHTA ZACH.			
LOKALIZACJA:	Ściana pn.		
OPIS	Warstwy zaprawy tynkarskiej z nawarstwieniami		
			
Odkrywka 23			
STRATYGRAFIA WARSTW			
Nr warstwy	Oznaczenie graficzne warstwy technologicznej	Charakterystyka warstwy (technika, kolorystyka)	Datowanie
2		Warstwa malarska emulsyjna Kolor: biały	XX w.
1		Pobiała wapienna Kolor: biały	1909-1910 r.
0		Tynk wapienno-cementowo-piaskowy zacierany na gładko Kolor: beżowy	1909-1910 r.
00		Mur ceglany Kolor: czerwony	1907-1908 r.

6.3. BADANIA CHEMICZNE WARSTWY MALARSKIEJ I ZAPRAW MINERALNYCH

NAWA GŁÓWNA	
LOKALIZACJA:	Wysklepek sklepienia krzyżowo-żebrowego w przęśle na przecięciu z transeptem
OPIS	Warstwa malarska leżąca bezpośrednio na tynku
PRÓBKA NR Ia	
	
Miejsce pobrania próbki nr Ia	
ANALIZA I OPIS MAKROSKOPOWY WARSTWY	
BARWA	biała
SPOIWO	Wapienne – pobiała wapienna
	Reakcja po zadaniu 2n HCl: <ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednio po zadaniu - bardzo intensywny proces wydzielania gazowego CO₂ • Warstwa malarska uległa całkowitemu rozтворzeniu

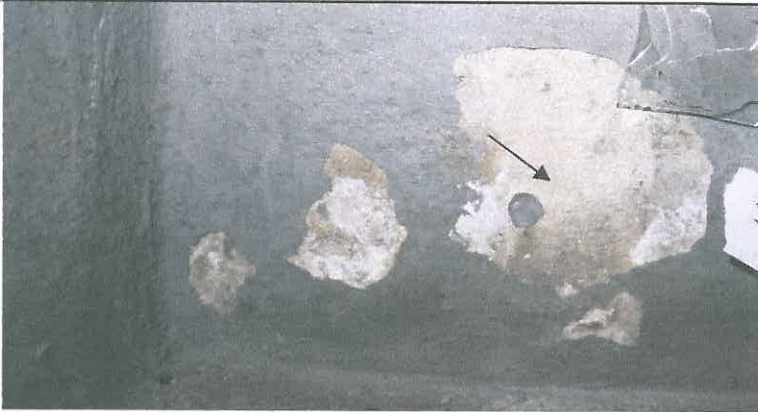

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WNEȚRZA KOȚCIOŁA PARAFIALNEGO
P.W. ŐW. JANA CHRZCICIELA W JANOWCU KOȚCIELNYM**

Opracowanie: **RENOVA Mariusz Gumiński, Toruń 2024**

NAWA GŁÓWNA		
LOKALIZACJA:	Wysklepek sklepienia krzyżowo-żebrowego w przęśle na przecięciu z transeptem	
OPIS	Wyprawa tynkarska	
PRÓBKA NR Ib		
		
Miejsce pobrania próbki nr Ib		
		
Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 10x)	Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 100x)	
		
Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 10x)	Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 100x)	
ANALIZA I OPIS MAKROSKOPOWY ZAPRAWY		
BARWA	beżowa	
STRUKTURA	Psamitowa, psefitowa, aleurytowa	
TEKSTURA	porowata, bezładna	
SPOISTOŚĆ	Krucha, sypiąca się	
WYPEŁNIACZ	RODZAJ WYPEŁNIACZA	kruszywo nieorganiczne; kwarc bezbarwny, mleczny, barwny (różowawy, brązowy, szary, czarny) i okruchy skał barwnych, żwir kolorowy,
	STOPIEŃ OBTOCZENIA	Przewaga ziaren średnio i źle obtoczonych, ziarna dobrze obtoczone
	UDZIAŁ W ZAPRAWIE	Ok. 80%

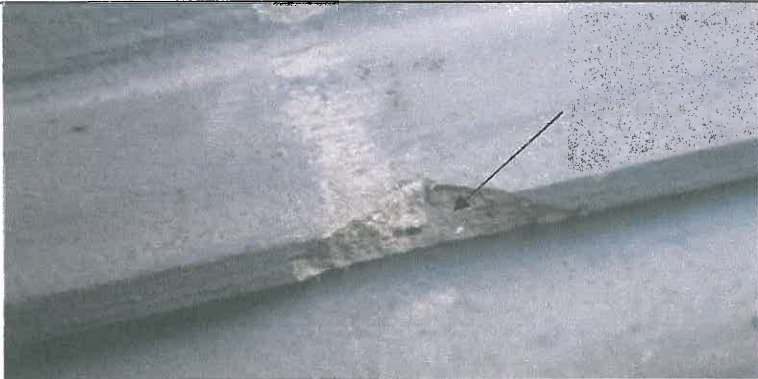

SPOIWO	Wapienne i cementowe (2:1) z przewagą spoiwa wapiennego
	Reakcja po zanurzeniu w 2n HCl: <ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednio po zadaniu - bardzo intensywny proces wydzielania gazowego CO₂ • Po upływie 2 h – powolne wydzielania gazowego CO₂ • Po upływie 24 h – spoiwo uległo częściowemu rozpuszczeniu, próbka rozpada się częściowo,

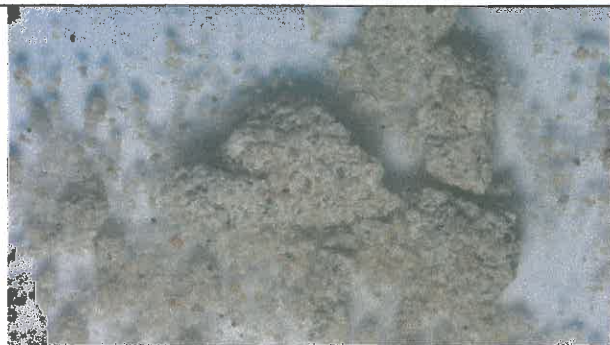
NAWA BOCZNA ZACH.	
LOKALIZACJA:	Ściana zach. 2 przeszła od str. pld., strefa cokołowa
OPIS	Warstwy zaprawy tynkarskiej
PRÓBKA NR IIa	
 <p>Miejsce pobrania próbki nr IIa</p>	
 <p>Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 10x)</p>	 <p>Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 100x)</p>
 <p>Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 10x)</p>	 <p>Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 100x)</p>

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WNĘTRZA KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA W JANOWCU KOŚCIELNYM
Opracowanie: RENOVA Mariusz Gumiński, Toruń 2024**

ANALIZA I OPIS MAKROSKOPOWY ZAPRAWY		
BARWA	kremowa	
STRUKTURA	psamitowa	
TEKSTURA	porowata, bezładna	
SPOISTOŚĆ	zwarta	
WYPEŁNIACZ	RODZAJ WYPEŁNIACZA	kruszywo nieorganiczne; kwarc bezbarwny i pojedyncze okruchy skał barwnych
	STOPIEŃ OBTOCZENIA	Ziarna dobrze obtoczone-piasek rzeczny
SPOIWO	Wapienne	
	Reakcja po zamurzeniu w 2n HCl: <ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednio po zadaniu - bardzo intensywny proces wydzielania gazowego CO₂ • Po upływie 1 h – całkowite rozтворzenie próbki 	

FILAR MIĘDZYNAWOWY	
LOKALIZACJA:	Filar wolnostojący między nawą środkową i wsch., pierwszy od płd., baza
OPIS	Warstwy zaprawy mineralnej imitującej sztuczny kamień z nawarstwieniami
PRÓBKA NR IIIa	
	
Miejsce pobrania próbki nr IIIa	
	
Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 10x)	Fotografia próbki pod mikroskopem (Powiększenie 100x)

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WNEȚRZA KOȚCIOŁA PARAFIALNEGO
P.W. ŐW. JANA CHRZCICIELA W JANOWCU KOȚCIELNYM
Opracowanie: RENOVA Mariusz Gumiński, Toruń 2024**

Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 10x)

Fotografia próbki pod mikroskopem po zadaniu 2n HCl- ocena jakościowa spoiwa (Powiększenie 100x)

ANALIZA I OPIS MAKROSKOPOWY ZAPRAWY

BARWA	beżowa	
STRUKTURA	psamitowa	
TEKSTURA	porowata, bezładna	
SPOISTOŚĆ	zwarta	
WYPEŁNIACZ	RODZAJ WYPEŁNIACZA	kruszywo nieorganiczne; kwarc bezbarwny, mleczny, barwny (różowawy, brązowy, szary), grudki wapna dołowanego
	STOPIEŃ OBTOCZENIA	Ziarna dobrze i średnio obtoczone
SPOIWO	Cementowe i wapienne, z przewagą spoiwa cementowego	
	Reakcja po zanurzeniu w 2n HCl: <ul style="list-style-type: none"> • Bezpośrednio po zadaniu - dość intensywny proces wydzielenia gazowego CO₂ • Po upływie 2 h – powolne wydzielenia gazowego CO₂ • Po upływie 24 h – spoiwo uległo częściowemu rozpuszczeniu, próbka rozpada się częściowo 	

6.4. WYNIKI BADAŃ I WNIOSKI

Badania konserwatorskie prowadzone we wnętrzu kościoła p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym pozwoliły na określenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń i technologii użytych warstw wykończeniowych. Wykonane in situ odkrywki potwierdziły obecność dwóch warstw malarskich na powierzchni ścian i sklepień we wszystkich pomieszczeniach. Na powierzchni oryginalnych tynków ścian i sklepień zachowało się pierwotne, monochromatyczne opracowanie malarskie oraz jedna wtórna warstwa białej farby emulsyjnej, które to warstwy powtarzają się we wszystkich pomieszczeniach.

Wszystkie powierzchnie tynkowane: ściany, wysklepki sklepień krzyżowo-żebrowych, sklepienia kryształowe, gwieździste oryginalnie **tynkowane były beżowym tynkiem wapienno-cementowo-piaskowym o kruszywie źle wyselekcjonowanym (piasek kopalny z dużą zawartością ilów i żwiru), zacieranym na gładko z pozostawieniem delikatnej faktury kruszywa- piasek i żwir tworzył wypukłości (próbka Ib) i pokryte cienką warstwą białej farby wapiennej - pobiałą wapiennej (kolor zbliżony do Keim Exclusiv nr 9296) - próbka Ia.**

Strefa cokołowa ścian oraz bazy filarów pokrywa, odmienny niż na sklepieniach i ścianach, tynk zacierany na gładko, **wapienno-piaskowy w kolorze kremowym, do którego wykorzystano dobrze wyselekcjonowany piasek rzeczny (próbka IIa).** Profil baz filarów wykonany został w technice ciągnięcia z **zaprawy beżowej cementowo-wapienno-piaskowej z dużym udziałem cementu i dobrze wyselekcjonowanego piasku (próbka IIIa).** Na powierzchni tynków płaskich (próbka II) i ciągnionych strefy cokołowej i baz (próbka III) zachowało się oryginalne opracowanie w postaci **cienkiej cementowo-piaskowej szarobrazowej zacierki barwionej w masie (kolor zbliżony do Keim Exclusiv nr 9307, Keim Historisch Edition nr 50009).** Dzięki zastosowanej zacierce imitującej kamień, cokoły sprawiają wrażenie piaskowcowych. Obecnie oryginalne wyprawy pokrywa szara warstwa malarska emulsyjna (XX w.).

Pierwotna kolorystyka wnętrz kościelnych z ok. 1910 r. była monochromatyczna, skromna-pobawiona barwnych dekoracji i zbliżona do obecnej biało-szarej. Zastosowane do jej uzyskania materiały były w pełni mineralne: na zacieranych na gładko tynkach wapienno-piaskowych i ciągnionych cementowo-wapienno-piaskowych tynkach wykorzystano zacierkę szarobrazową imitującą kamień, a wyżej na płaskich powierzchniach ścian, chórze oraz na sklepieniach gładki tynk wapienno-cementowo-piaskowy pokryty pobiałą wapienną.

III. WYTYCZNE I PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

7.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI

Prace konserwatorskie w wnętrzu kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym mają służyć przede wszystkim wyeliminowaniu przyczyn destrukcji, wzmocnieniu i ustabilizowaniu materii zabytkowej, zabezpieczeniu jej przed dalszym niszczeniem oraz przywróceniu historycznej estetyki.

W związku z tym, należy:

- usunąć materiały szkodliwe dla zabytku i „nieszlachetne” warstwy wtórne,
- ustabilizować konstrukcję ścian i sklepień,
- przywrócić oryginalnym materiałom ich pierwotne właściwości,
- przeprowadzić konserwację z zachowaniem w maksymalnym zakresie wszystkich oryginalnych elementów,
- w pracach konserwatorskich i restauratorskich stosować materiały o składzie chemicznym i właściwościach kompatybilnych z oryginałem i o możliwie najbardziej przewidywalnym wpływie na substancję zabytkową (wszelkie czynności wykonać zgodnie z historyczną technologią),
- przywrócić ścianom wraz ze strefą cokołową, bazom filarów i sklepieniom ich oryginalne opracowanie kolorystyczne.

Wszystkie działania obejmujące prace konserwatorskie i konstrukcyjne, powinny być przeprowadzone przez osoby do tego uprawnione, posiadające doświadczenie w pracach konserwatorskich i kierowane przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, posiadającego odpowiednie do tego zadania kwalifikacje i doświadczenie określone w Ustawie z dn. 23. lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prace konserwatorskie powinny być prowadzone przy ścisłej współpracy z WUOZ w Olsztynie.

Prace należy zakończyć sporządzeniem powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej zgodnie ze schematem powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej dostępnej na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa (www.nid.pl).

8.0. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKO-RESTAURATORSKICH

Przedstawiony poniżej program postępowania konserwatorskiego uwzględnia stan zachowania obiektu w marcu 2024 roku. Jego celem jest wytyczenie ścieżki postępowania konserwatorskiego dla ścian i sklepień we wnętrzu kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Wszystkie nieujawnione na tym etapie okoliczności powinny być konsultowane z WUOZ w Olsztynie, który w zakresie proponowanych metod może zaproponować rozwiązania alternatywne do podanych w niniejszym programie.

Prace należy poprzedzić szczegółowymi oględzinami obiektu, któremu towarzyszyć ma dokumentacja fotograficzna stanu zachowania. Dokumentację fotograficzną należy prowadzić w trakcie prac w celu udokumentowania ich przebiegu.

1. Ocena konstruktorska.

W pierwszej kolejności ocenie pod kątem stabilności podlegają pionowe i ukośne pęknięcia nadokienne. W razie konieczności należy zastosować metodę szycia muru, polegającą na wprowadzeniu w mur prętów ze stali nierdzewnej i ustabilizowanie ich za pomocą chemicznej kotwy, np. system HeliBar/HeliBond marki Helifix.

Kontroli należy poddać również stopień wypełnienia pach sklepiennych i uzupełnienie ewentualnych braków gruzem.

2. Ocena szczelności poszycia dachowego i drożności instalacji odprowadzającej wodę deszczową.

Ewentualne naprawy blacharki, udrożnienie rynien i rur spustowych.

3. Usunięcie nawarstwień z tynków.

Na tym etapie należy usunąć warstwę farby emulsyjnej szarej ze strefy cokołowej i baz filarów oraz emulsyjnej białej z powierzchni ścian i sklepień.

- Oczyszczanie sztucznego kamienia- bazy, cokoły:

Do tego celu zaleca się użycie strumienia gorącej pary wodnej (parownicy) w połączeniu z metodami mechanicznymi– ostrych narzędzi, skalpeli oraz szczotek.

Oczyszczanie powinno przebiegać w sposób kontrolowany, tak by nie uszkodzić oryginalnej powierzchni tynków i leżących na jej powierzchni zacierki imitującej sztuczny kamień.

Możliwe jest użycie lokalnie metody strumieniowo-ścierniej – abrazyjnej z użyciem mikropiaskarki i specjalnie dobranej kompozycji kruszyw (pod względem składu, wielkości, twardości, kształtu cząstek ścierniwa np. garnetu, korundu, piasku szklarskiego). Kruszywo podawane jest pod niewielkim, regulowanym ciśnieniem. Regulowana jest także ilość podawanego kruszywa, kąt jego padania, wibracja cząstek. Wyklucza się użycie piaskarek o dużej dyszy i pracy pod wysokim ciśnieniem, które to nie pozwalają na kontrolowanie efektów czyszczenia i skutkują zniszczeniem powierzchni oryginalnego materiału (przeczyszczenie).

- Usunięcie farby emulsyjnej białej z powierzchni ścian i sklepień:

Do oczyszczania ścian i sklepień zaleca się metody „suche”-bez użycia wody. Sposób usuwania farby należy wytypować na podstawie przeprowadzonych prób. Zaleca się metody mechaniczne (za pomocą skalpela, szpachelek, szczotek, papier ścierny).

4. Ocena stanu zachowania tynków.

Usunięcie tynków zdeintegrowanych, zasolonych, odspojonych i ewentualnych wtórnych uzupełnień wykonanych z zapraw cementowych.

5. Stabilizacja tynków.

- Wzmocnienie strukturalne należy wykonać metodą ciągłego przepływu nanocząsteczkowym wodorotlenkiem wapnia zawieszonym w alkoholu etylowym CaLoSil E – 25 i 50 prod. CTS oraz preparatem na bazie związków krzemooorganicznych o charakterze hydrofilnym, KSE 300 prod. Remmers. W przypadku zastosowania preparatu KSE 300, zaprawom nim nasyconym należy zapewnić wilgotność powietrza ok. 70 %. W tym celu (o ile warunki pogodowe będą tego wymagać – wysokie temperatury i niska wilgotność powietrza), należy wzmocniane partie obłożyć folią malarską a pod nią zainstalować kubeczki z wodą. Proces hydrolizy przebiegać będzie przez czas ok. 3 tygodni. Po tym okresie wzmocniony materiał uzyska właściwości hydrofilne, niezbędne dla prawidłowego przeprowadzenia kolejnych zabiegów konserwatorskich. W razie konieczności zabieg wzmocniania osłabionych zapraw powtórzyć do momentu ustabilizowania materiału.

- Wypełnienie szczelin.

Szczeliny i mikropęknięcia należy wypełnić za pomocą wapna hydraulicznego PLM A prod. CTS wprowadzaną w szczeliny metodą iniekcji. Aplikację preparatu należy poprzedzić

zwilżeniem wypełnianych przełomów alkoholem w celu zmniejszenia napięcia powierzchniowego.

6. Uzupelnienie ubytków w tynku.

- Tynki płaskie sklepień i ścian.

Do wykonania uzupełnień w obrębie tynków płaskich proponuje się zastosowanie zapraw wapienno-cementowo-piaskowych sporządzonych na podstawie jakościowych i ilościowych badań chemicznych składu oryginalnych zapraw. Jeśli właściwości i kolor oryginalnych zapraw, zgodnie z wynikami badań składu, wykażą zbliżone właściwości do gotowych zapraw tynkarskich dedykowanym obiektom zabytkowym, można rozważyć ich zastosowanie. Pod uwagę można wziąć zaprawy prod. Keim, Remmers lub Optolith linia Optosan modyfikując je kolorystycznie i ilością użytego spoiwa i kruszywa w celu osiągnięcia pożądaných cech fizyko-mechanicznych i kolorystycznych. Zaprawę należy nakładać na czyste, ustabilizowane i zwilżone podłoże. Powierzchnię tynku należy zatrzeć na gładko z pozostawieniem wypukłości ziaren kruszywa- z widocznymi ziarnami piasku i żwiru, co pozwoli na uzyskanie odpowiedniego odbioru optycznego tzw. „efektu mżenia”, które oryginalnie wprowadzono w 1909-1910 r.

- Tynki płaskie strefy cokołowej i baz filarów.

Do wykonania uzupełnień w tych obszarach zaleca się zastosowanie zapraw wapienno-piaskowych na bazie wapna gaszonego i piasku rzecznoego, sporządzonych na podstawie jakościowych i ilościowych badań chemicznych składu oryginalnych zapraw. Jeśli właściwości oryginalnych zapraw, zgodnie z wynikami badań składu, wykażą zbliżone właściwości do gotowych zapraw tynkarskich dedykowanym obiektom zabytkowym, można rozważyć ich zastosowanie. Zaprawę należy nakładać na czyste, ustabilizowane i zwilżone podłoże. Powierzchnię tynku należy zatrzeć na gładko.

- Tynki ciągnione strefy cokołowej i baz filarów.

Zaprawa cementowo-wapienno-piaskowa użyta do uzupełnień powinna być sporządzona na podstawie jakościowych i ilościowych badań chemicznych składu oryginalnych zapraw. Zaprawę należy nakładać na czyste, ustabilizowane i zwilżone podłoże. Powierzchnię tynku należy wypracować na gładko.

7. Rekonstrukcja warstwy malarskiej i warstwy zacierki imitującej sztuczny kamień.

- Ściany i sklepienia.

Do opracowania kolorystycznego tynków na ścianach i sklepieniach należy użyć farb paroprzepuszczalnych - Romanit®-Farbe prod. Keim w kolorze zbliżonym do Keim Exclusiv nr 9296 (zgodnie z wynikami badań konserwatorskich). Jest to farba mineralna, na bazie wapna dołowanego, która charakteryzuje się dużą odpornością świetlną i na ścieranie. Farbę należy nakładać w cienkiej warstwie za pomocą pędzla, zgodnie z historyczną technologią. Farba Romanit® jest farbą wodorozcieńczalną i dla osiągnięcia odpowiedniego krycia i „efektu mżenia” na powierzchni ścian i sklepień zaleca się wykonanie prób nakładania farby o różnym stężeniu.

- Strefa cokołowa i bazy filarów.

Do wykończenia strefy cokołowej i baz należy użyć mineralnej zaprawy na bazie cementu, wapna i piasku barwionej w masie na kolor szarobrązowy, zbliżony do Keim Exclusiv nr 9307, Keim Historisch Edition nr 50009, zakładanej w bardzo cienkiej warstwie na czyste podłoże. Można wypróbować gotowych zapraw mineralnych dedykowanych obiektom zabytkowym np. prod. Keim, Remmers, Optolith linia Optosan barwionymi w masie. Zacierka powinna zostać wyprowadzona na gładko. W celu osiągnięcia jak najlepszego efektu, tj. optycznego odbioru imitującego kamień naturalny, dopuszczalne jest miejscowe opracowanie kolorystyczne paroprzepuszczalnymi, transparentnymi farbami na bazie zoli krzemianowych, które nie tworzą powłok kryjących np. Restauro-Lasur prod. Keim.

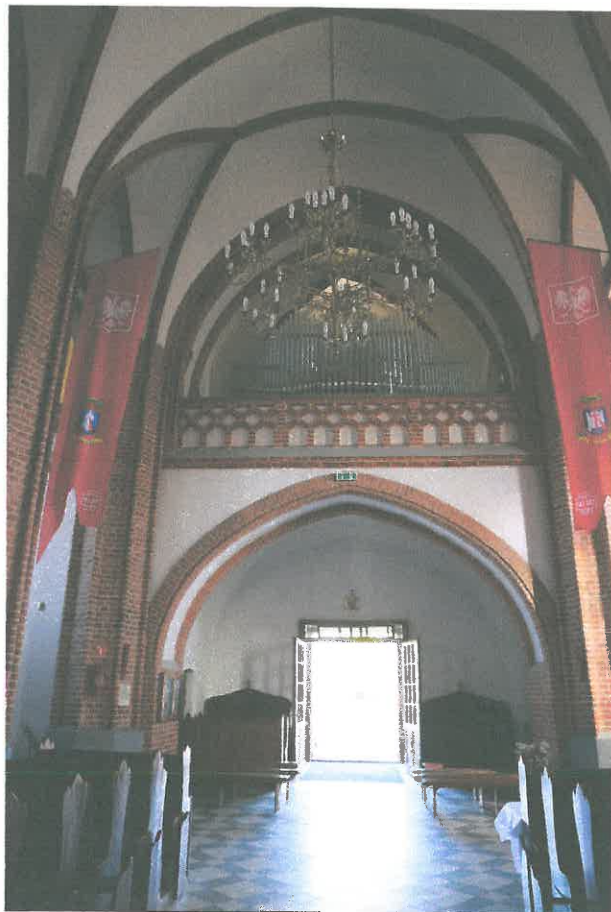

IV. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

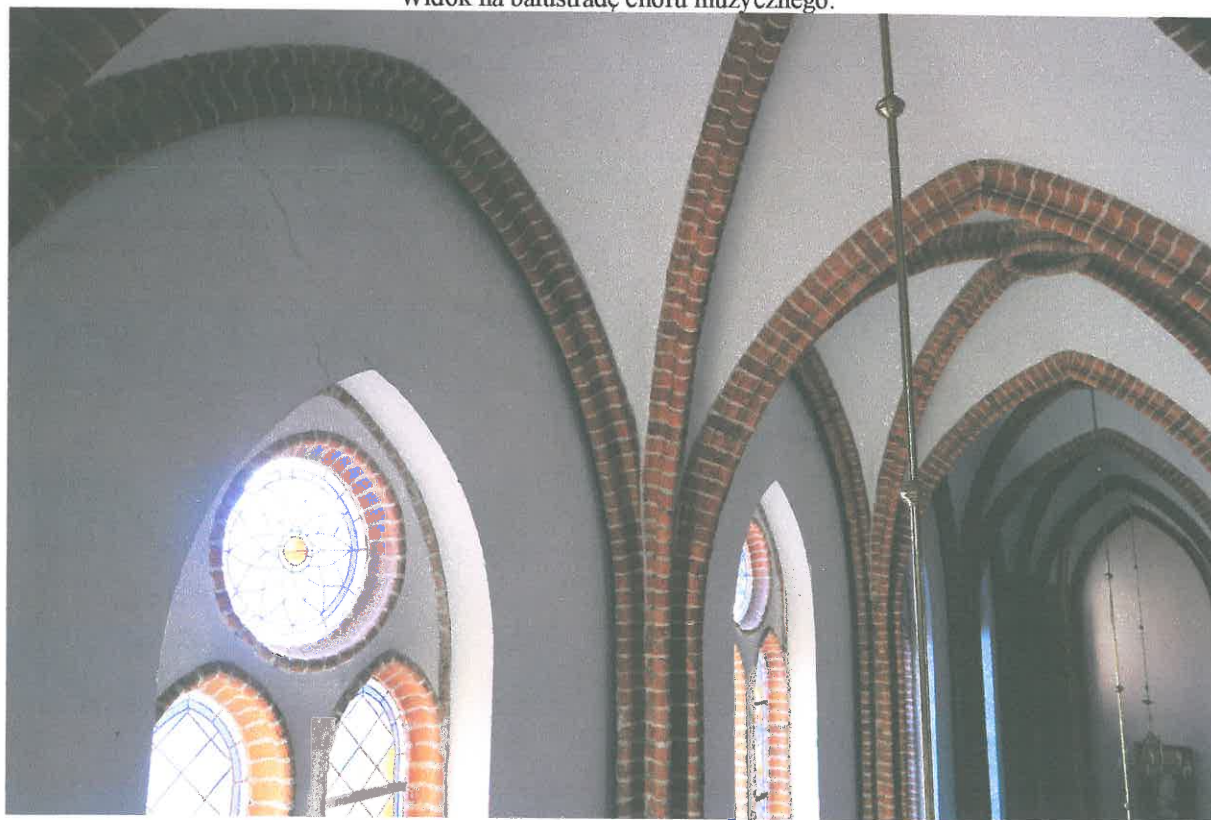
Fot. 1. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widok na nawę główną w kierunku prezbiterium.

Fot. 2. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widok na pld. chór muzyczny i kruchę z wejściem gł. do kościoła.

Fot. 3. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym.
Widok na balustradę chóru muzycznego.

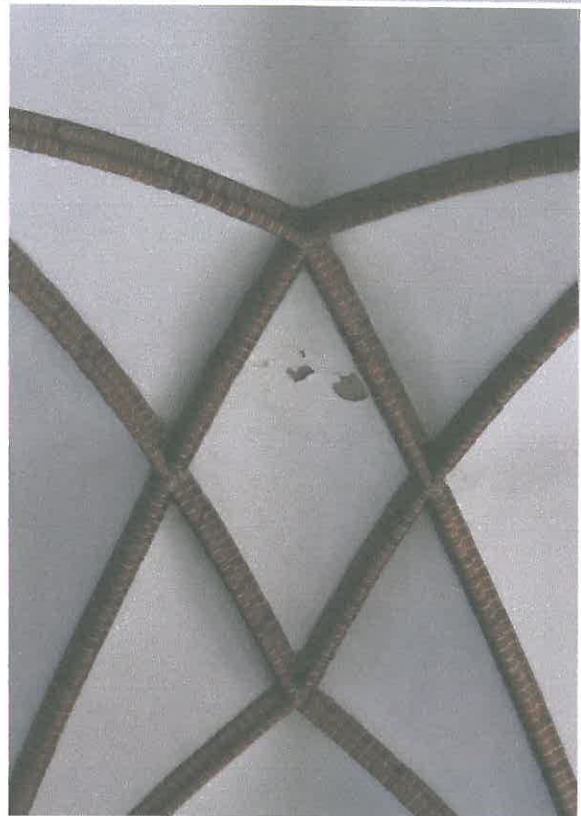

Fot. 4. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym.
Pionowe i ukośne pęknięcia muru obwodowego widoczne nad dwoma otworami okiennymi
w nawie wsch. bocznej przy transepcie.

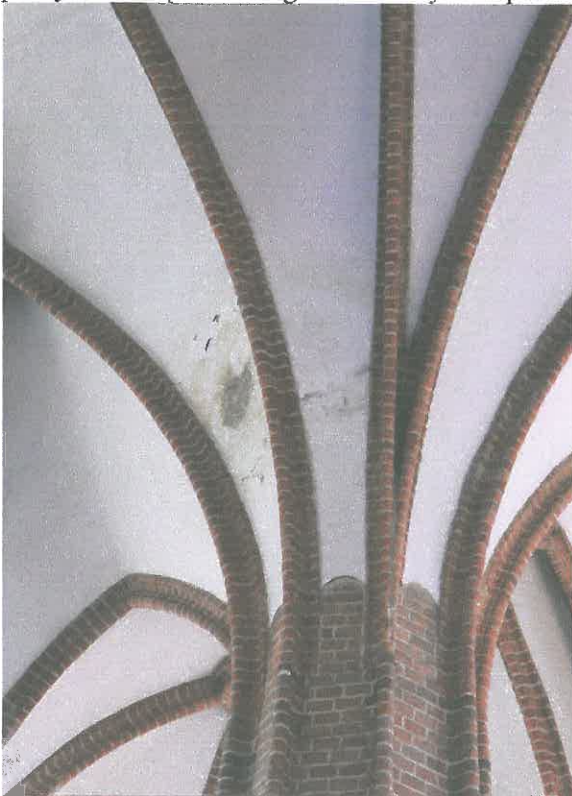

Fot. 5. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widoczne pęknięcie wysklepka oraz plamy świadczące o zawilgoceniu ściany i sklepienia.

Fot. 6. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widoczne uszkodzenia tynków na skrzyżowanie nawy głównej i transeptu.

Fot. 7. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widoczne uszkodzenia tynków na wysklepkach wskutek zawilgocenia.

Fot. 8. Kościół p.w. Jana Chrzciciela w Janowcu Kościelnym. Widoczne uszkodzenia tynków ściany obwodowej wsch. na skutek zalania wodą.